

DEPARTAMENTO DE VENTO MADEIRA

ESPECIALIDADE FRAUTA TRAVESEIRA

MATERIA: HISTORIA DAS DIFERENTES ESCOLAS

INTRODUCCIÓN

É esta unha asignatura de nova creación, reproducimos polo tanto a breve descrición dos contidos reflexados no Decreto 183/ 2001, do 19 de xullo (DOG do 13 de agosto de 2001): “ Coñecemento histórico das diferentes escolas e/ou sistemas do instrumento principal e, se é o caso, dos da mesma familia. Achega dos grandes instrumentistas e pedagogos ó desenvolvemento da técnica instrumental”.

Trataremos de afianzar uns coñecementos teóricos escoitando ó noso instrumento tanto nun ámbito popular como culto, tanto con instrumentos históricos como modernos, dentro das diferentes aproximacións interpretativas e a través dos seus intérpretes máis recoñecidos. Achegarémonos tamén ós textos que nos legaron clarinetistas de renome, tanto autobiográficos como artigos especializados. Todo isto secuenciado en dous grandes bloques correspondentes ós dous cursos, nos que por necesidades históricas relacionaremos parte dos contidos sen prexuício de basar maioritariamente o primeiro curso nunha miscelánea que comprende ós antecesores da frauta, á evolución do instrumento e da súa familia, ó nacemento das dúas principais escolas no século XVIII, e ó clarinete no jazz e no klezmer; e adicar o segundo curso ó coñecemento dos principios acústicos do noso instrumento e ó acercamento ás diferentes aproximacións interpretativas ó repertorio solista, orquestral e de cámara dos grandes frautistas do século XX.

1º CURSO

CONTIDOS

- Antecesores populares da frauta traveseira nas culturas non occidentais. Antecesores populares da frauta traveseira na tradición musical occidental.
- A Idade Media: distintos tipos de frautas utilizados, como frauta de pico, traveseira, fístula, frauta pastoril. A frauta na literatura e na iconografía medieval.
- A familia Hotteterre e a orixe da escola francesa de flauta. Blavet e Quantz.
- Características identificativas no deseño da frauta traveseira dende o século XVII ata o XIX: frautas renacentistas, barrocas e clásicas (con una e máis chaves). Sistemas anteriores a Theobald Boehm.
- Características principais das principais escolas frautísticas do s. XVIII. Grandes intérpretes dos s. XVIII e XIX. Relación *constructor-intérprete-compositor*.

DEPARTAMENTO DE VENTO MADEIRA

ESPECIALIDADE FRAUTA TRAVESEIRA

MATERIA: HISTORIA DAS DIFERENTES ESCOLAS

- Evolución da frauta de pico dende a súa aparición en Europa ata a súa desaparición no Clasicismo.
- Influencia dos distintos tratados sobre flauta publicados en Europa dende a aparición da imprenta.
- Planificación e realización de traballos prácticos de aproximación histórica. Lectura e comentario de textos (autobiografías, artigos, etc.).
- Audicións comparadas das obras máis importantes do s. XVII, XVIII e XIX interpretadas con instrumentos orixinais e actuais da familia da frauta.

OBXECTIVOS

Ó finaliza-lo curso o alumno debe ser capaz de:

- Recoñecer auditivamente ós diferentes instrumentos da familia da frauta ó longo da súa historia.
- Adquirir-lo hábito de escoitar música do repertorio e interesarse por amplias preferencias persoais.
- Aprecia-los textos de aprendizaxe utilizados noutras épocas e analiza-las instrucións técnicas e estilísticas recollidas neles.
- Realizar comentarios críticos a partir das audicións comparadas entre obras interpretadas con instrumentos orixinais e con instrumentos actuais.
- Captar as diferencias existentes entre as principais escolas anteriores ó século XIX, así como os elementos característicos delas que aínda se poden apreciar nas gravacións históricas do principio do s. XX.
- Coñecer en cada época as relacións entre *constructor-intérprete-compositor* e valora-lo seu resultado no desenvolvemento do deseño da frauta e do seu repertorio.

DEPARTAMENTO DE VENTO MADEIRA

ESPECIALIDADE FRAUTA TRAVESEIRA

MATERIA: HISTORIA DAS DIFERENTES ESCOLAS

- Valora-la importancia da frauta na música tradicional , na música cubana e no jazz.
- Realizar traballos prácticos sobre algún aspecto determinado dos contidos da asignatura seguindo as instrucións dadas durante o curso académico.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN

- Identificar a través da audición da frauta (ou antecesores da mesma) de diferentes épocas e describi-las súas características principais. *-Este criterio pretende avalia-la capacidade do alumno para recoñecer-las diferencias tímbricas, e as posibilidades técnicas e expresivas dos diferentes membros da familia do clarinete.*
- Realizar comentarios críticos a partir de audicións comparadas entre obras interpretadas con instrumentos orixinais e con instrumentos actuais. *-Este criterio pretende avalia-la capacidade do alumno para comenta-las diferencias básicas entre os dous tipos de instrumentos así como valora-la importancia das fontes e criterios históricos á hora de aborda-lo estudio dunha partitura.*
- Realizar un exame escrito cuatrimestral sobre aspectos da materia (contarán o 60% da nota).
- Realizar dous traballos cuatrimestrales sobre algún aspecto determinado dos contidos da asignatura seguindo as instrucións dictadas durante o curso.(contarán o 40% da nota) *-Este criterio pretende avaliar en qué medida son capaces os alumnos de proporse e realizar en termos aceptables traballos que os motiven a descubrir e coñecer algo máis da disciplina, sendo o importante a autenticidade e o rigor do estudio realizado.*
- Os alumn@s que fagan uso da convocatoria de setembro deberán presentar a totalidade do programa temporalizado anteriormente.
- Os alumn@s perderán o dereito á avaliación continua si as faltas de asistencia superan o 20 % do total das clases cada cuatrimestre.

DEPARTAMENTO DE VENTO MADEIRA

ESPECIALIDADE FRAUTA TRAVESEIRA

MATERIA: HISTORIA DAS DIFERENTES ESCOLAS

2º CURSO

CONTIDOS

- Principios acústicos básicos do instrumento: aplicación práctica. Construcción da frauta Boehm.
- Creación do Conservatorio de París e a súa influencia en Europa. Desenrolo da escola francesa.
- O Romanticismo. Escola inglesa e escola francesa. O piccolo.
- A frauta de Boëhm.
- Siglo XX: Estados Unidos, creación del estilo internacional. Unificación interpretativa. Aparición de la grabación.
- Influencia do legado dos grandes frautistas de distintas épocas, dende Hotteterre e Quantz ata os nosos días (Devienne, Altés, Vanderhagen, Moyse, Wye, Dick, etc).
- A frauta no jazz.
- Estudio das diferentes aproximacións interpretativas ó repertorio solista, orquestral e de cámara dos grandes frautistas do século XX: a tradición francesa, a escola anglo-americana, o estilo internacional.
- Audicións comparadas dos frautistas máis importantes do século XX atendendo a criterios interpretativos.
- Lectura e comentario de textos relacionados coa frauta (autobiografías, artigos, etc.).
- Planificación e realización de comentarios e traballos prácticos de aproximación histórica seguindo as instrucións dictadas durante o curso.

DEPARTAMENTO DE VENTO MADEIRA

ESPECIALIDADE FRAUTA TRAVESEIRA

MATERIA: HISTORIA DAS DIFERENTES ESCOLAS

OBXECTIVOS

Ó finaliza-lo curso o alumno debe ser capaz de:

- Recoñecer auditivamente as características inherentes ás diferentes aproximacións interpretativas no século XX.
- Adquirir-lo hábito de escoitar música do repertorio e interesarse por ampliar-las preferencias persoais.
- Captar a través da audición os elementos diferenciadores que atopamos nas gravacións con instrumentos orixinais e modernos.
- Ler e comentar textos relacionados coa frauta (autobiografías, artigos, etc.).
- Comentar as audicións propostas durante o curso.
- Realizar traballos sobre os contidos da asignatura seguindo as instrucións dadas durante o curso académico.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN

Identificar a través da audición a frautistas actuais e describi-las súas características principais. *-Este criterio pretende avalia-la capacidade do alumno para recoñecelas diferencias técnicas e interpretativas que caracterizan os grandes clarinetistas do século XX.*

Realizar comentarios críticos a partir da audición comparada de obras interpretadas con instrumentos orixinais e/ou con instrumentos actuais. *-Este criterio pretende avalia-la capacidade do alumno para comenta-las diferencias básicas entre os dous tipos de instrumentos así como valora-la importancia das fontes e criterios históricos á hora de aborda-lo estudio dunha partitura.*

Realizar un exame cuadrimestral sobre aspectos da materia (contarán o 60% da nota).

Realizar traballos sobre algún aspecto determinado dos contidos da asignatura seguindo as instrucións dictadas durante o curso (contarán o 40% da nota). *-Este criterio pretende avaliar en qué medida son capaces os alumnos de proporse e realizar en termos aceptables un traballo que os motive a interesarse en descubrir e coñecer algo máis da disciplina, sendo o importante neste curso a autenticidade e o rigor do estudio realizado.*

DEPARTAMENTO DE VENTO MADEIRA

ESPECIALIDADE FRAUTA TRAVESEIRA

MATERIA: HISTORIA DAS DIFERENTES ESCOLAS

Para facer media entre os exames e os traballos, a calificación mínima ten que ser de cinco (5).

Os alumn@s que fagan uso da convocatoria de setembro deberán presentar a totalidade do programa temporalizado anteriormente.

RECURSOS

Reproductores de DVD, CD, VHS, ordenador con acceso a internet, material habitual nunha aula de música e partituras de todo-os estilos a traballar.

Material audiovisual:

Exemplos variados de frautistas das diferentes aproximacións interpretativas en diferentes formatos (DVDs, CDs, LPs, ...).

Gravacións históricas de principios do s.XX. Grabacións con instrumentos orixinais. Gravacións de música folclórica e das distintas épocas do jazz.

Vídeos ou DVDs relacionados cos contidos do curso.

BIBLIOGRAFÍA RECOMENDADA

FRAUTA XENÉRICO

- Baines, A. *Woodwind instruments and their history*. N. York. W.W.Norton & Co. 1962
- Bate, P. *The Flute*. N.York. W.W.Norton&Co.1969.
- Bigio, R. *Readings in the history of Flute...* Ed. Tony Bingham. London 2006.
- Blakeman, E. *Taffanel, Genius of the Flute*. Oxford Univ. Press. 2006.
- Boehm, T. *The Flute & Flute playing*. Trad. Dayton C. Miller. Dover Publ. 1964 (tamén hai tradución reducida ó castelán).
- Debost, M. *Dans une simple flute...*
- Galway, J. *The Flute. An autobiography*. N. York. St. Martin's, 1979.
- Meylan, R. *La Flûte*. Ed. Payot 1974 (versión inglesa e francesa).
- Montagu, J. *The Flute*. Shire Publ. 1990 (GB).
- Powell, A. *The Flute*. Yale Univ. Press. GB 2002
- Scheck, G. *Die Flöte und ihre Musik*. Mainz: B. Schott's Söhne. 1975.
- Spohr, P. *Transverse flutes down the centuries from all over the world*. Peter Spohr, Frankfurt a.M., 1991.
- Toff, N. *Monarch of the Flute: The Life of G. Barrère*. Oxford Univ. Press, 2005
- Toff, N. *The Flute Book*. London. David&Charles pub. 1985.
- Toff, N. *The development of the modern flute*. N.York. Taplinger Pub. Co.1979.

DEPARTAMENTO DE VENTO MADEIRA

ESPECIALIDADE FRAUTA TRAVESEIRA

MATERIA: HISTORIA DAS DIFERENTES ESCOLAS

FRAUTA XENÉRICO (en castelán)

- Artaud, P.I. *La Flauta*. Ed. Labor.
- Valverde, J. *La Flauta. Su historia, su estudio* (ed. J.Gericó). Mundimúsica Garijo.
- Gericó-López. *La flauta en España en el siglo XIX*. Ed. Real Musical.
- Wye, T. *La Flauta como es debido*. Mundimúsica Garijo.
- Wye, T. *Marcel Moyse, maestro de la flauta*. Mundimúsica Garijo.

ARTÍCULOS

- *The flutist's handbook: a pedagogy anthology*. EEUU. The National Flute Asoc., 1998.
- Sadie, S.e Jacobs, A. *The New Grove Dictionary of Music and Musicians* (London: Macmillan, 1980).
- *Woodwind Anthology (Flute- vol.1)*. The Instrumentalist Publ.Co.Illinois 1992.

REPERTORIO

- *Musik für Flöte*. Hamburg, Musikbücherei, 1974.
- Pellerite. *A handbook of literature for the flute*. Zalo Publ. 1978
- Pierreuse, B. *Flute Literature*. Jober et Cie., 1982.
- Vester, F. *Flute repertoire catalogue*. London. Musica Rara, 1967.
- Vester, F. *Flute repertoire of the Eighteenth century*. Musica Rara, 1967.

SOBRE INTERPRETACIÓN

- Brown, R. *The early flute*. Cambridge Univ. Press, GB 2002.
- Brown, C. *Classical and Romantic Performing Practice 1750-1900* (Oxford: Oxford University Press, 1999).
- Bukopzer, M. *Music in the Baroque Era*. N.York. W.W.Norton&Co., 1947.
- Dart, T. *La Interpretación de la música* (Madrid: A. Machado Libros, 2002).
- Donnington, R. *Baroque music. Style and Performance*.
- Lawson, C. e Stowell, R. *La Interpretación Histórica de la Música: una introducción* (Madrid: Alianza Editorial, 2005).
- Mather, B.B. *Free ornamentation in Woodwind Music*. N.York. Mc Ginnis & Marx, 1976
- Mather, B.B. *Interpretation of French music 1675-1775*. Id.1973.
- Mather, B.B. *The classical woodwind cadenza*. Id. 1978
- Neumann, F. *Ornamentation on the (Post-)Baroque music (with special emphasis on J.S.Bach)*. Princeton Univ. Press, 1978.
- Solum, J. *The early flute*. Oxford Univ. Press. GB 1992
- Veilhan, J.C. *The rules of musical interpretation in the Baroque Era*. Alphonse Leduc, 1982.

DEPARTAMENTO DE VENTO MADEIRA

ESPECIALIDADE FRAUTA TRAVESEIRA

MATERIA: HISTORIA DAS DIFERENTES ESCOLAS

FONTES ORIXINAIS

- Bach, C.P.E. *Essay on the true art of playing keyboard instruments* (1753). N.York. W.W. Norton.1949 (traducción inglesa).
- Cambini, J.M. *Méthode pour la flûte traversière* (1797). SPES 1984.
- Corrette, M. *Méthode pour la flûte* (1740). SPES.
- DeLusse, M. *L'art de la flûte traversière* (1760). Minkoff 1973.
- Devienne, F. *Nouvelle Méthode théorique et pratique pour la flûte* (1794). SPES1984.
- Geminiani, F. *The Art of Playing the Violin*. Oxford Univ.Press.
- Gunn, J. *The Art of Playing the German Flute* (1793). Janice Boland Ed.
- Hotteterre, J. *Principes de la flûte traversière, de la flûte a bec...*(1707). SPES.
- Hotteterre, J. *L'art de préluder op.VII* (1719).SPES.
- Hugot & Wunderlich, J.G. *Méthode* (1804). Frits Knuf (Holanda) 1975.
- Mahaut, A. *A new method for learning to play the transverse flute*. Bloomington Univ. 1951.
- Mozart, L. *A treatise on the fundamental principles of violin playing* (1753).(trad. inglesa). Oxford Univ. Press.
- Nicholson, C. *Complete Preceptor for the German Flute* (1816).
- Quantz, J.J. *Versuch ...*(1752) (*On playing the flute*, trad. inglesa de E.Reilly). Faber.
- Rockstro, R.S. *The Flute* (1890). Musica Rara 1967.
- Tosi, P.F. *Observations on the Florid Song* (1723) (trad. inglesa Galliard). Stainer&Bell 1987.
- Tromlitz, J.G. *The Virtuoso Flute Player* (1791) (trad. inglesa Powell). Cambridge Univ. Press 1991.
- Vanderhagen, A. *Nouvelle Méthode de Flûte* (1799). SPES 1984.

MISCELLANEA

- Bloom, P. *A Practical and Tuneful Method for the Baroque Flute*. Sommerville 1989 (ed. Autor).
- De Reede, R. *Concerning the Flute*. Broekmans&Van Poppel 1984.
- Dibelius,U.*La música contemporánea a partir de 1945* (Madrid: Akal, 2004).
- Downs, P.G. *La música clásica* (Madrid: Akal, 1998).
- Fairley, A. *Flute, flutists and makers before 1900*. Pan Educational Music.
- Gianini, T. *The Great Flute Makers of France (1650-1900)*. Tony Bingham 1993 London.
- Harnoncourt, N. *El Diálogo Musical* (Barcelona: Paidós Ibérica, 2003).
- Harnoncourt,N. *La música como discurso sonoro* (Barcelona: Acanalado, 2006).
- Morgan, R.P. *La música del siglo XX* (Madrid: Akal, 1994).
- Neuhaus, M. *The Baroque Flute Fingering Book*.
- Tranchefort, F. R. *Los Instrumentos Musicales del Mundo* (Madrid: Alianza Editorial, 1985).